

Hayvanı bayıltarak kesmek

Hayvanların kesilmeden önce şoklanarak bayıtılmasının bilimsel, islami ve etik olarak önemi

Asalet Sancakdaroğlu

asalet@sancakdaroglu.com

(Hayvanrefahı Müfettişi – Eyes on Animals) 2012

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bilinçli kesimde hayvanlar acı çekmektedir. Bu çalışma, çiftlik hayvanlarının kesimlerde yaşadıkları acı ve sıkıntılarını ortadan kaldırmak için, acısız kesimin ne olup olmadığını, dini hassasiyetten dolayı endişelerin giderilmesi ve kafalardaki sorulara cevap aramak için hazırlanmıştır.

İçindekiler

- Folyo 4 - 14 Bayıltmalı kesimlerle ilgili olarak halkın endişeleri
- Folyo 15 - 22 Kesim şekilleri arasında karşılaştırma
- Folyo 23 - 27 Bayıltma yöntemi ve teknik ekipmanlar
- Folyo 28 - 35 Helal kavramı
- Folyo 36 - 47 Ölü hayvan ve kan konusunda Kur'an ayetleri ve islam müfessirlerinin açıklamaları
- Folyo 48 - 51 Bilimsel makale ve araştırmalar
- Folyo 52 - 56 Bazı iddialar (Havover ve Harran üniversiteleri çalışmaları, dini telkinlerle hayvanı sakinleştirme)
- Folyo 57 - 69 Avrupa'da hayvan hakları
- Folyo 61 - 64 Sonuç ve Künye

Hayvanı bayıltarak kesmek

- Bilimsel tesbitlere göre en uygun kesim bayıltmalı kesimdir.
- Bayıltmalı kesim, islam dini kaynaklarına göre de en uygun kesimdir.
- Ancak bir takım gelenek ve yanlış bilgilerden dolayı modern teknolojinin sunduğu imkanlar hayvanların kesimi sırasında kullanılmamakta ve birtakım gereksiz endişelerden dolayı hayvanlar acı çekmek zorunda kalmaktadırlar.
- Şimdi kafalarımıza takılan endişelere cevaplar arayalım.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Kan boşalımı

Endişe 1: Acaba hayvan bayıltılarak kesildiğinde, yeterli kan tahliyesi gerçekleşmekte midir?

Aşağıdaki araştırmada, bayıltılarak veya bayıltılmaksızın kesilen hayvanlarda akan kan miktarında, kayda değer bir fark olmadığını görüyoruz.

Bayıltılarak kesilen hayvan videolarına baktığımızda da, kan tahliyesinin kalitesini takip edebiliriz.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltilan hayvan tekrar kendine gelir mi?

EndiŖe 2: Bayıltilan hayvanı kesmekten vazgeçebilir miyiz?

Bu istek, hayvanın bayıltilma sırasında ölmeydiğinden emin olmak isteyenlerin ileri sürdüğü bir endiŖedir.

Bayıltilma sırasında hayvan ölmemektedir, ancak bayıltilmak için kafasına darbe yiyen bir hayvanın yeniden ayılmasını beklemek etik olmaz. Bayıltilma işleminden önce hayvanı kesip kesmemeye karar vermeli ve ondan sonra bayıltilmaya geçilmelidir.

Bayıltilan hayvan derhal kesilmelidir. Çünkü bir süre sonra kendine geldiğinde etrafındakiler için tehlikeli olabilecektir.

Geleneksel kestiğimiz hayvan için de, 'ben bunu kesmekten vazgeçtim, geri götürreceğim' demiyoruz.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Endişe 3: **Bayıltma sırasında hayvan ölürse murdar olur mu?**

Bayıltma sırasında hayvanın ölmüş olabileceği düşünülduğünden, öncelikle kalbin ve beynin çalışma şekline göz atmalıyız.

a) Kalbin, kesim sırasındaki durumu

Beyin ile kalp birbirinden ayrılırsa bile herbiri yaşamaya devam etmektedirler.

- Kalbin çalışması, kalbin kas dokusu ve buradaki bir takım özel kas hücrelerinde oluşan elektrikli akımı ile oluşmaktadır.
- Kalp uyarımlarını beyinden bağımsız üretmektedir. Hormonlar vasıtasıyla bu uyarımların hızı belirlenir.
- Kalp, vucutdan ayrıldığında ona gerekli oksijen ve besin verilirse çalışmaya devam etmektedir.
- Nitekim, bir kazada ölen bir insanın kalbinin alınarak, saatler sonra bir başka insana nakledildiğini biliyoruz.

Hayvanı bayıltarak kesmek

b) Beynin kesim sırasındaki durumu

- Beyin 18 miliamper elektrikle çalışır.
- Beyin, kendi elektrikliğini kalpten pompalanan kan ile kendisi üretir.
- Beyin, oksijenli taze kan ve gıdayı alamayınca, o da 1 kaç dakika içinde elektrik üretemez ve ölür.
- Ölmeden önce bayılmışsa hiçbir acı hissetmez.
- Bayıltmalı kesimdeki amaç beyindeki acı merkezlerini kapatmaktır.
- Beynin diğer işlemleri bayılma süresinde çalışmaya devam eder.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Delidana hastalığı

Endişe 4: Bayıltilan hayvanlarda delidana hastalığı oluşur mu?

Endişeye gerek yoktur. Endişenin ileri sürülme sebebi, bayıltma sırasında, hayvanın beyinde olabilecek mutemel bir delidana hastalığının vucuda yayılma riskidir. Delidana (BSE) hastalığı bir hayvana bulaşmışsa, zaten bu hayvanın beyinde ve vücudunda etkisini göstermiştir ve o hayvanın etini satmak için kesimehaneye getirmek bile suçtur. Bulaşıcı olmasının kesimle veya bayıltma ile bir alakası yoktur. Hayvanda BSE var ise, o hayvan zaten bulaşıcı hastalık taşımaktadır.

Hastalığa sebep olan proteinler (Prionen) vücudun her yerine yayılır. Bunlar kafatasının dışında değildir. Dolayısıyla, delmeli bayıltilan ile kafatasının dışından beyne taşınmış olmazlar. Endişe tamamen yersizdir.

Avrupa'da BSE hastalığının en yaygın olduğu dönemde bile, delmeli bayıltilan ile hayvanların kesimine devam edilmiştir.

Bilgi: Delidana hastalığı (BSE), geviş getiren hayvandan üretilen besi unundaki bazı proteinlerin (Prionen) gerekli ısıya ve basınca tabi tutulmadan kullanımından meydana gelir ve hastalık hayvan beyininin zaman içinde süngerimsi hale gelmesini sağlar. BSE hastalığı olan hayvanın etini yemek yasak olduğu gibi, geviş getiren hayvanlardan un üretimi de, kullanılmasın diye yasaktır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltmalı kesimlere dini engel var mı?

Endişe 5: Dini kaynaklar bayıltmalı kesime mũsade ediyor mu?

Bu konu ile ilgili detaylı bilgileri, Kur'an ayetlerini, hadisleri ve mũfessirlerin yorumlarını aũađıda sıralayacağız.

Diyanet İũleri Baũkanlıđı internet sitesinde yayınladığı fetva ile acısız kesimin caiz olduğunu bildirmiũtir.

Diğer dini kuruluũlar da acısız kesime karũı değillerdir.

Bu konudaki tek sorun, verilen fetvalarda bayılma sırasında hayvanın olmediğinden emin olunulmasının istenmesidir.

Bundan dolayı da hayvan sahipleri, rizikoya girmek istememekte ve hayvanlarını acılar içinde ağlatarak kestirmek zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla bu yũnde verilen fetvalar iũlevsiz kalmakta ve uygulanmamaktadır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Kurban kesimleri sırasında bayıltan kullanılabilir mi?

Endişe 6: Bayıltma uygulamasında hayvan yaralanmaktadır. Yaralı bir hayvan kurbanlık olarak kabul edilir mi?

- Kesimden önce hayvanı bayıltmak için kullanılan alet, kafatasını delerek beyni sersemletmektedir.
- Kesim esnasında kafatasına açılan delik bir kusur değildir. Kurban sahibi, Rabbi için takva ile sapasağlam bir hayvan seçmiştir ve adama sırasında ekipman olarak bayıltan kullandığından, kurban ibadetinde bir sorun olmayacaktır.
- Bazı müfessirler, 'takva ile seçilmiş bir kurban, yaralı olsa bile bu sorun değildir' demişlerdir.
- Hac suresinde Allah, kurbandan Allah'ha kan ve et değil takva ulaştığını belirtir.
- Bu kuralın konulmasının asıl nedeni, bazı insanların kurbanı ucuza getirebilmek için yaralı hayvanları seçebileceği düşüncesidir. Burada hayvanı ucuza getirme söz konusu olmadığından, kurban kesimlerinde de bayıltan kullanılmalıdır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Endişe 7: Hayvanlar geleneksel kesim sırasında acı çekmezler fakat bayıltan ekipmanı hayvana işkencedir düşüncesi (1)

- Bayıltıcı 2 salisede hayvanın bilincini kapatır ve hayvan bu esnada hiç bir acı hissetmez.
- Bayıltıcı uygulandıktan sonra hayvan rahatlıkla askıya alınabilir ve kesilebilir. Kan tahliyesinden sonra ise kalbi durur ve ölüm gerçekleşir.
- Hayvan bilinçli kesimde acı çekmektedir.
- Bunu, hayvanın korkmasından, acı içinde böğürmesinden, kaçmaya çalışmasından, ağlamasından, sıklaşan nefes alış verişinden, korkusunu, altına dışkılarak belirtmesinden, gözlerinin son derece açılmasından da kolayca anlarız.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Endişe 7: Hayvanlar geleneksel kesim sırasında acı çekmezler fakat bayıltan ekipmanı hayvana işkencedir düşüncesi (2)

- Ayrıca hayvanın acı çektiğini test etmek de çok kolaydır. Hayvan kesildikten sonra bilinçliyse, dışardan gelen tehlikeleri algılamaya devam etmekte ve buna tepki vermektedir. Kesimden sonra saniye tutarak hayvanın gözüne dokunun. Hayvanın şah damarı kesilmiş olsa bile, gözüne dokunduğunuz an, gözüne gelen tehlikeyi algılayarak ve gözlerini kapayacaktır. Bu da hayvanın halen bilinçli olduğuna, ancak tüm nefes boruları kesilmiş olduğundan acıdan bağırmadığına işaret eder.
- Ayrıca bilinçli kesimde sıra bekleyen hayvanlar, öndeki hayvanların çığlıklarını duyduklarından, geri kaçmaya çalışmakta ve, oradaki eleman ise hayvanların geri kaçmasını engellemek için elindeki sopayı kullanmakta, bazıları da hayvanın arkasından genitaline elektirik akımı vererek ilerlemesini sağlamaktadırlar.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Endişe 7: Hayvanlar geleneksel kesim sırasında acı çekmezler fakat bayıltan ekipmanı hayvana işkencedir düşüncesi (3)

Aşağıdaki resimde kesimhane içerisinde çığlıklar içinde kesilen hayvanları görüp geri geri kaçmaya çalışan bir hayvanın genitaline sokulan elektrikli üvendireyi görüyoruz. Bu filmi youtubede izlemek mümkün. Parmaklıklar arasındaki beyaz çubuğun ucunda elektrikli telleri var ve bunu elinde tutan eleman hayvanın genitaline doğru dürtmektedir.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

EndiŖe 8: Hayvanın bayılması için kafasına vurulan mil irkiltici değil midir?

- Bayıltana alışkın olmadığımızdan dolayı bu durum bize irkiltici gelmektedir.
- Bir karşılaştırma yapalım. Bıçakla bir veya iki, üç darbe ile boğazı keserek hayvana dakikalarca acı çektirmek mi, yoksa 2 salise içinde bilincini kapatmak mı daha irkilticidir?
- Bayıltanın hayvan üzerindeki bayıltıcı etkisini ve acı çektirmediğini farkedenerler, zaten bir daha kolay kolay bilinçli kesim yapmamaktadırlar.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Kesim şekilleri ve karşılaştırma (1)

İslam dünyasında uygulanan ve akla gelen ilk beş kesim şekli

1 - Zebh kesimi (Türkiye'deki uygulama) Boğazın hemen üst tarafından yapılan kesim. Genelde, hayvan bilinçli iken uygulanır.

2 - Göğüs kesimi, (Nahr kesimi). Genelde bayıltılan havanlarda uygulanır. Bazı islami ülkelerde hayvan bilinçliyken de uygulanır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Kesim şekilleri ve karşılaştırma (2)

İslam dünyasında uygulanan ve akla gelen ilk beş kesim şekli

3 - Bayıltanlı kesim (şok / sersemletme). Hayvan refayı açısından en uygun olanıdır. Bu yöntemde hayvanlar kesim acısını hissetmezler.

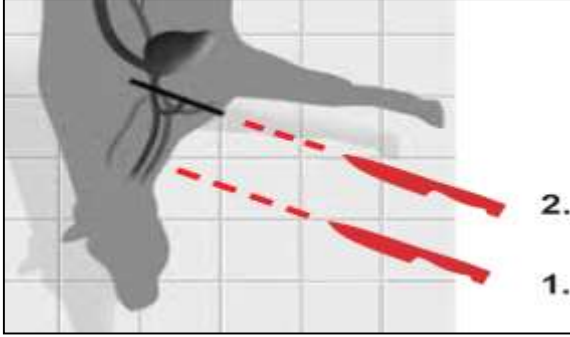
4 - İkisi bir arada kesim (Önce kesim ve akabinde 1-2 sn. içinde bayıltma). Avrupa'daki bir çok islami kesimhanede uygulanır. 3 numaradaki bayıltmalı kesimi uygulamakta tereddüt edenlere, bu kesim şekli tavsiyemizdir. Bu kesim şeklindeki amaç, hem hayvanı kesmiş olmak, hem de acı çekmesini kısmen engellemektir.

5 - İlaçla bayıltma. Tavsiye etmiyoruz.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Zebh kesimi ve göğüs kesimi arasındaki fark

1 - Zebh kesimi: Şah damarları ve nefes boruları kesilir. Kan çok yavaş boşalır. Dolayısıyla, 1 dakikadan, 15 dakikaya kadar sürebilecek bilinç kaybı ve çok uzun süre acı çekme yaşanır. Acıyı çeken için, bir saniye bile çok uzundur.

2 - Nahr kesimi: Kalbe yakın olan ana atardamar kesilir. Çok hızlı kan boşalımı, 15 saniyede bilinç kaybı ve çok daha az acı çekme süresi. Özel eğitilmiş kasaplar yapabilir. Resimdeki gibi, kan birden bir büyük miktarda akar ve bilinç daha çabuk kapanır.

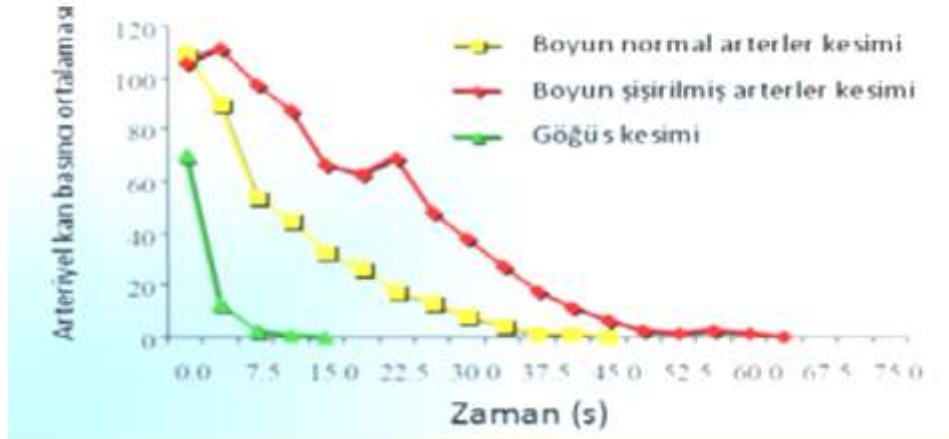
Hayvanı bayıltarak kesmek

Zebh ve göğüs kesimi arasındaki kan basıncı - bilinç kaybı süreleri

Aşağıdaki tabloda, göğüs kesimi sırasında kan tahliyesinin çok daha hızlı olduğunu, kan basıncının da birden bire düştüğünü görebiliyoruz. Bu da, hayvanın çok daha çabuk bilinç kaybı ve acılardan kurtutulması manasına gelmektedir.

Kanın tahliyesi, kalpten çok vucuttaki basınçtan dolayı gerçekleşir ve kan kesikten dışarı fıskırır.

Boğaz veya göğüs kesiminde sığırlarda kan basıncı oranları

Hayvanı bayıltarak kesmek

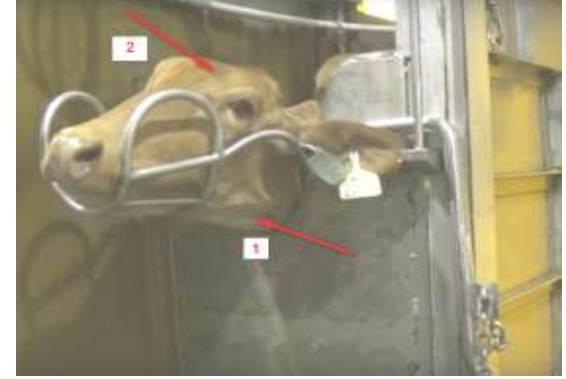
3 - Bayıltanlı kesim (şoklama - sersemletme)

- Hayvan ayakta, tabii halindeyken uygulanır.
- Hayvan henüz ayaktayken İki salise de bilinci kapanır.
- Hayvan kesim sırasında hiç bir acı çekmez.
- Hayvan, bağlanma, zincire vurulma, yere düşürme, kuyruğunu bükme, kırma, canlı canlı tek bacağından asılma, bilinçli olarak bıçak kesiği gibi işlemleri, acı, stres ve korkuyu yaşamamış olur.
- Kur'an, (الْبُدْنَ – bedenli /semiz) hayvanların ayakta boğazlanmalarının gerektiğini belirtmektedir. (Hac suresi: 36).
(Bazıları, burada devenin kasedildiğini söylemektedirler. Ancak ayette net bir şekilde '*semiz hayvan*' kavramı vardır)
- Türkiye'de, hayvana acı vermeden kesim yapan bazı kesimhanelerde bayıltanlı kesim uygulanmaktadır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

4 - İkisi bir arada kesim (Kesim ve akabinde bayıltma) (1)

Hayvan, kabin içinde ayakta durmaktadır ve kesim için bir veya iki kişi hayvanın başındadır.

- 1) Önce bayıltan hazırlanır.
- 2) Kasap, bıçağı ile hayvana henüz bilinçliyken zebh kesimi uygular.
- 3) Hazır tutulan bayıltan kesim akabinde bir iki saniye içinde hayvanın alnına uygulanır.

Amaç, hem hayvanı bayıltmadan önce kesmiş olmak, hem de hayvanın acı çekmesini 3 - 5 dakikadan 1 – 2 saniyeye düşürmektir.

Hayvanı bayıltarak kesmek

4 - İkisi bir arada kesim (Kesim ve akabinde bayıltma) (2)

- Bu kesim şekli, islami ülkelerde kabul görmekte ve bir çok yerde uygulanmaktadır.
- Bayıltanlı kesim için tereddütte olanlar, ikisi bir aradaki kesimi uygulamalıdır.
- Avrupa'daki çok sayıda islami kesimhaneler bu sistemi uygulamaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi sayın Dr. Muhlis AKAR, 'Bu kesim şekline din alimlerinin karşı geleceğini düşünmüyorum' diyerek desteğini açıklamıştır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

5- İlaçla bayıltma.

Bu yöntemin, hayvana verilen ilacın, daha sonra eti yiyene zarar vereceğinden dolayı, uygulanması sözkonusu değildir.

Hayvanı bayıltarak kesmek

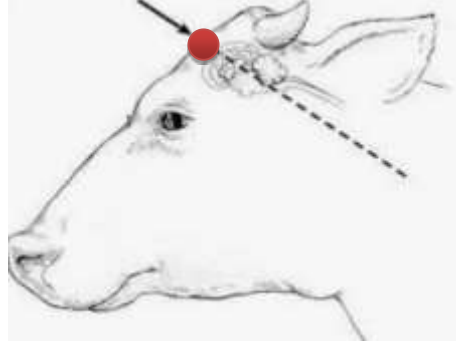
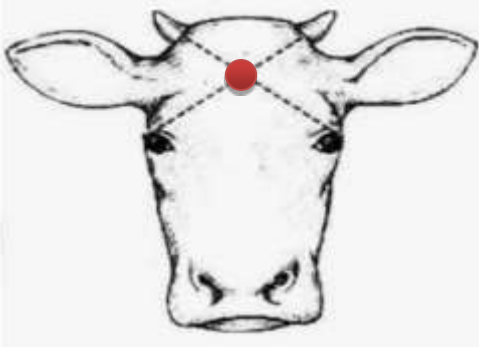
Bayıltan nedir, nasıl çalışır? (Şoklama aleti - Sersemletme) (1)

- Halk dilinde tabanca denilmesine rağmen, bu bir tabanca değildir. Alette kurşun yoktur. Gerçek ismi **BAYILTAN**dır. Sersemletici diyenler de vardır.
- Alet, ya hava basıncı ile çalışır, ya da içine konulan bir barut kapsülünün patlaması ile oluşan basınç ile çalışır.
- Bu güçlü basınç esnasında aletten çelik bir mil fırlayarak hayvanın kafatasını deler ve derhal geri çekilir. (Tükenmez kalem gibi)
- Hayvan, hiç bir acı ve stres yaşamadan bayılır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltan nedir, nasıl çalışır? (Şoklama aleti - Sersemletme) (2)

Bayıltma noktaları

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltan nedir, nasıl çalışır? (Şoklama aleti - Sersemletme) (3)

Bayıltan tercihi

Delmeli bayıltan

- 1) Her zaman tercihimizdir.
- 2) Hayvanı 2 salisede bayıltır.
- 3) Bayıltma işlemi, 7 santim

uzunluğunda bir milin aletten hızla fırlayarak kafatasını delip beyne girip çıkması ile gerçekleşir.

4) Hayvan 4 dakika sonra tekrar kendine gelir.

5) Hayvanın bir an evvel ölmesi için, darbenin akabinde hemen kesilmesi şarttır. Aksi halde kendine geldiğinde darbenin acısını çekecektir

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltan nedir, nasıl çalışır? (Şoklama aleti - Sersemletme) (4)

Bayıltan tercihi

Darbeli bayıltan

- Öncelikli tercih edilmemelidir.
- Burada milin öntarafı mantar gibi geniştir ve hayvanı sert bir darbe vuruşu ile bayıltmaktadır.
- İslami ülkelerdeki tercih nedeni, genellikle hayvanın bu darbe ile ölmemiş ve tekrar kalkabileceğinin düşünülmesidir.
- Ancak hayvanın kafatası çok kalın ise bayılmayabilir. Ve yediği darbe ile kafatası kırılmış olabilecektir. Kırılmış kafataslı bir hayvanın kalkmasını beklemek etik bir duruş değildir.
- Tekrar bayıltmak için ikinci bir darbe, kırılmış ve yumuşamış bir kafatasında işe yaramayacak, hayvan acılar içinde kıvranacaktır.

Hayvanı bayıltarak kesmek

Bayıltan nedir, nasıl çalışır? (Şoklama aleti - Sersemletme) (5)

1. Hayvanın ölümü, bayıltanın darbesinden değil, kesimden sonra kanın dışarı tahliyesinden sonra gerçekleşir.
2. Bayıltan uygulanan hayvan tekrar kendine gelip acı çekmemesi için, derhal kesilir ve kanı boşaltılır.
3. Bayıltan uygulanan hayvanın ölme olasılığı çok azdır.
4. Bayıltan, kesim işleminin bir parçası olduğundan, o an hayvan ölse bile, kanı tahliye edildiğinden dini kurallara göre murdar olmaz (Maide suresi: 4). Çünkü hayvanın eti halen temiz ve sağlıklıdır.

Şimdi bu konuyu dini kaynaklardan araştıralım.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Helal nedir? (1)

Öncelikle Allah bu sorunun cevabı olarak ne buyuruyor? Bu sorunun cevabını Kur'an'ı Kerim Maide Suresi 4 de okuyoruz.

'Kendileri için neyin helal kılındığını sana soruyorlar. De ki: "Temiz – sağlıklı (**الطَّيِّبَاتُ** Tayyibat) ve güzel olan her şey size helal kılındı." Allah'ın size öğrettiği bilgi sayesinde eğittiğiniz avcı hayvanlara gelince: onların sizin için avladığı her şeyi yiyin, ama üzerlerine Allah'ın adını da anın ve Allah'a karşı sorum-luluğunuzun bilincinde olun; hiç şüphe yok ki Allah'ın hesap görüşü çok dakiktir.'

(Tayyibat kavramı, her açıdan temiz, sağlıklı ve tabii olan manasını barındırdığı gibi, haram sınıfında olmayan gıda manasını da ayrıca barındırabilir. Dolayısıyla, Kuran'da yenilmesi yasak olan domuz eti, vs. için, «bunun eti de temiz ise, bu da mı tayyibattandır?» gibi yaklaşımlar yanlış olur. O tür yasak hayvanlar özel statüde bir haramlık arzettiğinden, Maide 4 e göre helal sınıfına girmemektedir.)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Helal nedir? (2)

- Kur'an, temiz, sağlıklı olan gıdanın helal olduğunu vurguluyor.
- Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin... **Bakara 172**
- Enam Suresi 145 de ve Maide Suresi 3 de, Ku'ran, 'leş' yemeyi yasaklar.
- Ku'ran'da Leş kavramı, **kendiliğinden ölmüş ve sağlıklı olma özelliği kalmamış hayvan ölüsü için kullanılır.**
- Bu çok doğal bir tesbittir. Eğer biz, bir hayvanın hangi sebepten dolayı öldüğünü bilmiyorsak, onun tüketimi elbette tehlikelidir.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Helal nedir? (3)

Maide Suresi 3 de, **'bir hayvan bir darbe sonucu ölmüşse ve siz ona yetişip kesmişseniz o hayvan helaldir'** denilmektedir.

- Bu doğru bir tesbittir. Bilimsel olarak da bir hayvan, ölümünden sonra 3 – 5 dakika içerisinde sağlığa zararlı bir et haline gelmez.
- Bir canlının dokularının yıkıma uğraması için hem açıkta kalması, hem de üzerinden uzun bir süre geçmesi gerekir. Bundan dolayı, dikkat edelim, hastalıktan dolayı değil, bir darbe sonucu ölmüş bir hayvanın, leş olmaya başlamadan yetişilip kesilmesi halinde halen temiz olduğunu tüm veterinerler teyit edeceklerdir.
- Ayet gayet açıklayıcıdır. Bir hayvan darbe sonucu ölmüş ise ve siz yetişip kesmiş iseniz helaldir. Burada amaç, gıdanın sağlamlılığını yitirmeden yetiştirmektir. Bu da tamamen mantıklıdır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Helal nedir? (4)

- Bir çoğumuzun kafasındaki sorulardan birisi de, peygamberin bu konudaki uygulamalarıdır. Hz. Muhammed bıçaklı kesim yapmıştır ve tabiki o zamanın uygulaması ancak o şekilde olabilirdi.
- Burada şunu görmek gerekmektedir. Bayıltanlı kesim bilimsel bir gelişmedir. Tıpkı internetin, matbaanın, ulaşım araçlarının bulunması gibi. Peygamber bu dönemde yaşamış olsaydı elbette telefon, araç gibi her türlü teknolojik imkanı kullanırdı.
- Mesela, Peygamberin döneminde kamyonlar olsaydı, taşımacılıkta kamyon mu kullanırdı, yoksa develeri mi? Hayvana eziyet etmemek için kesinlikle kamyon kullanırdı ve teknolojiye sırtını dönmezdi.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Helal nedir? (5)

- Aynı şekilde hayvanın acı çekmemesi için bulunmuş bayıltanı da seve seve kullanırdı. Örneğin, Peygamber (sav) dişlerini temizlerken misvak kullanmıştır. Şimdi ise elektrikli fırçalar kullanıyoruz. Eğer biz burada asıl mesaj olan diş temizliği yerine misvaka kutsallık yüklersek yanlış oluruz. Bayıltan da böyledir.
- ‘Ben, Peygamberimiz yaşantısında nasıl hareket etmişse öyle davranmak istiyorum’, diyenler, neden bu devirde araba, telefon vs. teknolojinin her türlü nimetlerinden kendilerinin yararlandığını, neden dişlerini çektirirken narkoz kullandıklarını ve ama sıra hayvanın kesimine gelince, akıllarına sünnete uymak geldiğini açıklamalıdır.
- Hayvanı bilinçliyen kesmek sünnet ise, inanan insanın kendi dişini narkozsuz çektirmesi de sünnet olmalıdır. Ancak, teknolojinin imkanlarını kendinde kullanıp, sıra hayvana gelince sünnetin akla gelmesi, kanaatimizce sünnetin yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaktadır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (1)

- Hayvanı, bilinçli iken kesmek gerekir diyenler, dayanak olarak Maide suresi 3 ve Enam Suresi 145 deki ölmüş hayvanın haramlığından hareket edilmektedirler. **‘Madem Kur'an'da leş hayvan eti haramdır, o halde bayıltıldığı an, hayvan kesilmeden önce ölürse leş sayılır ve murdar olur’** düşüncesini savunmaktadırlar. Şimdi bu düşüncenin Kur'an'a dayanıp dayanmadığına bakacağız.
- **‘Leş hayvan’** ve **‘kan’** kavramları Kur'an-ı Kerim tefsirlerinde nasıl anlatılıyor? Bu bölümde, çeşitli müfessirlerin konu ile ilgili ayetlerdeki ‘ölü’ ve ‘kan’ kavramlarını nasıl yorumladıklarını derledim.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (2)

- **Maide Suresi 3:** Ölü (leş) eti, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilen, boğularak ölmüş, vurularak ölmüş, yüksek bir yerden düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş, yırtıcı hayvan tarafından yenmiş, ancak kestikleriniz hariç,- dikili taşlar üzerine boğazlanan ve fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı...
- Görüldüğü gibi ölmüş hayvan eti leş olmuşsa yemek haramdır.
- Aşağıda müfessirlerin bu ayeti nasıl yorumladıklarına bakıp ve ayetlere rağmen uygulamanın ne kadar yanlış olduğunu anlayacağız.
- Bazı Kur'an meallerinde, ölmüş hayvanın tekrar helal olabilmesi için, prantez içinde, (henüz canı çıkmadan yetişip) kesilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ancak '**Henüz canlıyken yetişmek**' kavramı ayette yer almamaktadır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (3)

Zebh kavramı ve Türkçedeki farklı manada kullanımı

Olayın bir de dil boyutu var. Şimdi dikkat edelim.

Arapçada, zebih kavramının farklı bir manası var. Yani Türkçeye çevrildiği gibi zebh, kesmek fiilinin karşılığı değil. Zebh, sadece bir canlının boğazlanmasında kullanılan kavramdır. Tıpkı İngilizce slaughter veya Almanca schlachten fiili gibi. Bu, Türkçede kullanılan kesmek fiili gibi değildir. **Mesela ekmeği kesiyorum derken zebh fiilini, slaughter veya schlachten fiilini kullanamazsınız.** Kesmek için Qataa fiili vardır. Dikkat Qataa fiiliyle de hayvanı kesiyorum diyemezsiniz. Çünkü bu iki fiil iki farklı eylemi ifade eder.

Burada anlıyoruz ki, bir hayvanı boğazlamak için Kur'an'da bıçak şart koşulmamış, bilakis zamanın ekipman imkanlarının kullanılabileceği işaret edilmiştir.

İslam dünyası zebh (boğazlamak) fiilini gerçekleştirirken hayvanı bayıltmadan önce ekipman olarak bıçak kullanmaktadır. Halbuki İslam dünyası teknolojik gelişmelere adım uydurmalı ve önce bayıltan ve daha sonra bıçak kullanmalıdır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (4)

- Maide 3 de yer alan açıklama, '**illa ma zakkeytum**' ancak boğazladıklarınız müstesna. (Buradaki kavram 'Zekaa' **zel** ile değilde **za** harfi ile okunduğunda temizlik manasına gelmektedir. Bir malın temizlenmesi için zekatını vermek gibi.) '**illa ma zakkeytum**' ibaresinden 'ancak boğazladıklarınız' manası çıktığına ve hemen ardından gelen (Maide suresi 4) ayetinde helalin temiz ve sağlıklı şeyler olduğu vurgulandığına göre, burada kastedilen ölmüş bir hayvana yetişmek ve kesmek, ancak o etin bir leşe dönüşmeden, sağlamlılığını yitirmeden, kanın da tahliye edilebilecek bir zaman diliminde yapılması gereken bir kesme eylemi olabilir. Zaten ölmüş bir hayvana canlıyken yetişmek mümkün değildir. Bu yeni bir anlayış olabilir. Nitekim müfessirler yaşlanırken Kur'an tefsirleri her geçen gün gençleşmektedir.
- Buyrun, hep beraber Kur'an'da **ölü hayvandan ve kandan** kastın ne olduğunu müfessirlere soralım. Müfessirlerin hepsinin sadece ve sadece kendiliğinden ölmüş hayvanlara leş dediklerini görelim.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (5)

- **Hadislerle Kur'anı Kerim Tefsiri - İbni Kesir**
- **Ölü:** Hayvanın boğazlanmadan veya avlanmadan ölmesidir. Yasaklanma sebebi, akmamış olan kanının bedene zarar vereceğinden dolayıdır. Bunun istisnası sadece balıktır. Çekirge de böyledir.
- Hz Aişe'den rivayetle; bir kavim, Hz. Peygambere gelerek derler ki; 'Bazıları bize et getiriyorlar. Bunun üzerine Allah'ın adını anıp anmadıklarını bilmiyoruz. Ondan yiyelim mi yemeyelim mi? Resullullah (sav) buyurdu ki: Allah'ın adını anınız ve yeyiniz.
- Anladığımızı göre boğazlanmanın sırrı, hayvana azap vermeden ve en kısa yoldan onun canını çıkarmaktır.

(İşte bu. Murdarlığın şartı, hayvanın kendiliğinden hastalık nedeniyle ölmesidir. Bayıltilan hayvan o an ölmemektedir ve fakat o an ölmüş olsa bile, buradaki bayiltma müdahalesi kesimin bir parçasıdır. Hayvan, insan müdahalesi ile ölmektedir ve şeriatin kurallarına göre kesilerek kanı da akıtılmaktadır. Ve zaten, bayıltilan hayvanın kesilirken ölüp ölmediği o an bilinmemektedir. Bayıltilan hayvanlarda 100 de 1 ölme ihtimali var diye, bayıltilan tüm hayvanları ölü saymak sadece zandır.)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (6)

- **DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI** - Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri

Hayreddin Karaman, İbrahim Kafi Dönmez, Mustafa Çağrı ve Sadrettin Gümüş

- (Meyte) Ölü hayvan: Kendiliğinden ölen hayvanın vücudunda bulaşıcı ve zararlı mikrop bulunma riski daima mevcuttur. Tüm tefsirler meytenin haramlığını, tamamen kendiliğinden ve hastalık taşıma korkusu olabilecek hayvana bağlamışlardır.

(Diyaret İşleri Başkanlığı'nın tefsirinde de 'meyte' kelimesi kendiliğinden ölmüş hayvan olarak açıklanıyor. Haramlık sebebi de, sağlık açısından zararlı olmasına bağlanmıştır. Bu durumda bayıltılarak kesilen hayvan bu ayet ile yasaklanan haramlar sınıfına girmez. Ve zaten, şeriata göre hayvanı canlıyken bıçakla kesme kuralının nedeni, hayvanın temiz ve sağlıklı olmasının garanti edilmesi ile ilgilidir (Maide 4). Eski dönemlerde insanlar, bu kuralı ancak hayvan ölmeden, kendileri keserlerse yerine getirebiliyorlardı. Şimdi ise kesimin bir parçası olarak bayıltarak kesme teknolojisi çıkmıştır ve gıdanın temiz ve sağlıklı olduğunu yine garanti etmektedir. Bayıltma sırasında hayvanın ölüp ölmediğini araştırmaya vakit yoktur. Hayvan bayıltılır bayıltılmaz kesilir.)

Hayrettin Karaman - Hayvanı bayıltarak kesmek

02 Ağu 2019, Cuma - Yeni Şafak (Hayrettin Karaman'ın Yeni Şafak'taki makalesinden alıntıdır.)

<https://www.yenisafak.com/yazarlar/hayrettinkaraman/hayvani-bayiltarak-kesmek-2052254>

3. Fıkıhta hüküm ağırlık ve eksere (kuvvetli ihtimale, çok kere olana) göre verilir. Yüzde doksan dokuz ölmediği bilim ve tecrübeye dayalı olduğuna göre (dört dakika sonra ayılıyor ve etrafına zarar verebiliyor), bir hayvanın mülleme sonucu öldüğü bilinmedikçe hemen arkasından yapılan kesimin meşru kesim olduğuna hükmetmek gerekir.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

'Ölü hayvan' ve 'kan' kavramları Kur'an-ı Kerim tevsirlerinde nasıl anlatılıyor?

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (7)

- **HAYAT KAYNAĞI KUR'AN TEVSİRİ** - M. Sait Şimşek
- **Leş:** Öldüreni olmaksızın kendiliğinden ölmüş hayvan kastedilir. Çoğunlukla bu şekilde ölmüş olan hayvanlar hastalık nedeni ile ölmüşlerdir. Etleri, ölümlerine sebep olan mikropları taşımaktadır. Bu durumlar hariç genel olarak onların etleri yenilebilir.
- **Kan:** Burada kastedilen, ciğer, dalak gibi katı kan değil, sıvı kandır. Hayvan kesilip kanı akıtıldıktan sonra, etlerinin damar ve sinirlerinde kalan kanın etle birlikte yeniliyor olmasında bir sakınca yoktur.

(Buyrun. Bayıltilan hayvanın kendiliğinden değil de, insan müdahalesi ile ölmüş olabileceği gayet açıktır. Dolayısıyla, ayet kapsamına göre haram sınıfına girmediğini burada da görmüş olduk. Bayılmalı kesime, hayvanın yüzde bir de olsa kesmeden önce ölme ihtimali var diye itiraz edenlerin en büyük hataları, hayvanın bıçakla, canlıyken kesilmesi kuralının nedenini düşünmemeleridir. Her şer-i kuralın bir nedeni vardır. Bıçakla kesme kuralının şer-i nedeni nedir? Bıçakla canlıyken kesmenin şer-i nedeni, sağlıklı bir gıdaya ulaşmak içindir (Maide 4). Bayılmalı teknoloji de bunu garanti etmektedir, Hayvan yine şer-i usule göre kesilmekte, kanı tahliye edilmekte ve ayrıca hayvanın acısını da sifra indirerek, şeriatın diğer bir kuralını da yerine getirmektedir.)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesme^{ektir}

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (8)

- **SAFVETU-T TEFASİR** - Sabuni
- **Leş**, kesilmeksizin kendiliğinden ölen hayvandır.

(Buyrun. Aynı şekilde, bayıltilan hayvan kendiliğinden ölmemiş ve sağlığa zararlılığında her hangi bir düşünce olmadığından yine helal sınıfında kaldı. Hayvan bayılma sırasında ölmez. Velevki o an ölmüş olsun, hayvan bayıltilır bayıltilmaz hemen kesildiğinden, o hayvanın ölmüş olabileceğini kimsenin araştırmaya vakti olmaz)

Yanlış bir bilgi de, kesilen hayvandan kanın boşalması için hayvanın çırpınması gerektiğine inanılmasıdır.

Kanın boşalmasında üç ana etken vardır. Bunlar önem sırasına göre şu şekildedir.

1. Vucutta basınç vardır ve kesim gerçekleşince, basınçtan dolayı kan kesikten dışarı fışkırarak boşalmaya başlar.
2. Kesilen hayvanlar baş aşağı asılırlar ve yerçekiminden dolayı kan aşağı akarak boşalır.
3. Kalbin pompalaması sonucu kan boşalır. Ancak kalp, vucuttaki kanı hem kendine çeker, hem vucuda yayar. Kanın bir kısmı kesikten dışarı pompalanmış olur. Hayvanın kafası vucuttan tamamen ayrılrsa bile, kalp vucuttan kan çektiği müddet çalışmaya devam eder. Vucutta kan kalmayınca o da ölür.

Şah damarı kesilen bir hayvanın hiç acı çekmediği düşüncesi de yanlıştır. Beyin ölmediği müddet kesilin acısını çekmeye devam eder.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (9)

- **Çağdaş meselelere fetvalar - Yusuf el Kardavi**
- Müslümanların bir kısmı, kesimlerin bilinmesini ve Allah'ın isminin zikredilmesini şart koşuyorlar, bir kısmı ise bu hususu şu delilden dolayı kolaylaştırmışlardır. Bazı kimseler Resulullah (sav) sordular: Bir kavim bize et getiriyor, biz ise onların bu etin üzerine besmele çekip çekmediklerini bilmiyoruz. Bunun üzerine Resulullah (sav) şöyle buyurdu: Et üzerine Allah'ın ismini zikredin ve yiyin“.

(Buyrun: Müslüman olmayan birileri tarafından, nasıl kesildiğini dahi bilmediğiniz bir hayvanın etinin besmele ile yenilebileceğini öğrenmiş olduk. Neden? Çünkü, gıdanın helalliği Maide 4 de sadece onun temiz ve sağlıklı olmasına bağlanmıştır. Sertifika satan kuruluşlar ise, bu kadar net olan islam şeriatinin kuralına, onlarca yeni kural ekleyerek, durumu içinden çıkılmaz hale sokmuşlar, kendilerine maddi kazanç yolları oluşturmuşlardır.

Onlar para kazanacaklar diye, acıyı hayvanlar çekmekte, müslümanlar ise yüzlerce sertifika şirketleri arasında bocalamaktadırlar. İslam şeriatinin kuralları gayet nettir. Avladığınız hayvan, ona canlıyken yetişip kesmeden ölmüş olsa bile helaldir. Neden? Çünkü, Maide 4, helalin temiz gıda olduğunu kural olarak ortaya koyduğundandır. Aynı şekilde bayıltma sırasında hayvan ölmüş olsa bile, bir av hayvanından sağlık açısından hiç bir farkı yoktur, hatta daha sağlıklıdır. Çünkü başında veterinerler vardır.)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (10)

- **Büyük Kur'an Tefsiri – Dirayet ve Rivayet Tevsiri – Ali Arslan**
- Ayetteki **meytet** (ölü) kendiliğinden ve herhangi bir sebep olmaksızın ruhu bedeninden çıkmış hayvan demektir.
- **Kandan** maksat, akıp bedenden çıkan kandır.
- İbni kesir şunları söylüyor. Harici sebebler olmaksızın kendiliğinden ölen bir hayvanın etinde kan kalır. İçinde kan kalan bir etin yenmesi hem dine hem bedene zarar verir. Bunun içindir ki cenabı hak, murdarın etinin yenmesini haram kılmıştır.

(Buyrun: Hayvan bayıldığı sırada ölürse yine haram değil. İslam dini meseleleri bu kadar kolay ve güzel halletmişken, biz yaşantımızı zorlaştırmışız. Bunun acısını çekmeyi de hayvanlara layık görmüşüz.)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (11)

- **'Furkan Tefsiri** - Prof. Dr. Muhammed Mahmud Hicazi
- Ey iman edenler! Allah'ın size helal kıldığı nimetlerin temiz ve hoşlarını kendinize haram etmeyin.
- **Ölü**, herhangi bir failin eylemi olmaksızın kendiliğinden ölen hayvandır. Etini yemek zararlı olduğu için haram kılınmıştır. Zira çoğunlukla bunlar hastalıktan dolayı ölürlere ve hastalığın mikrobunu da bedenlerinde kalmış olur. Kaldıkları sağlıklı kişiler bunların etlerini yemekten tiksiniyorlar.

(Aynı şekilde, bu tefsirde de bayıltılarak kesimin ayetteki yasakla alakası olmadığını görüyoruz)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin Kur'an Yorumları (12)

- Fahraddin Razi
- (Meyte) Leş Eti: "Meyte"dir. Müşrikler mü'minlere: "Sizler, kendi öldürdüğünüzü yiyor, ama Allah'ın öldürdüğünü yemiyorsunuz" diyorlardı.
- Bil ki "meyte"nin haramlığı akla da uygundur. Çünkü kan pek latif bir cevherdir. Binâenaleyh hayvan kendi kendine öldüğünde, damarlarındaki kan tıkanır kalır ve kokuşup bozulur. Bundan dolayı onu yemek, büyük zararlara sebebiyet verir.

(Bayıltilan hayvanın kanının boşaltıldığı kesin olduğuna göre, helallikle ilgili yine bir sorun kalmadı)

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Halkın bilinçlenmesi açısından

1. Etinden, sütünden, derisinden yararlanan hayvanlara karşı etik olabilmek adına, onlara acı vermemek için tüm teknolojik gelişmeleri uygulamalı ve islam dininin her türlü yararlı teknolojik gelişmeyi desteklediğini ortaya koymalıyız.
2. Bayıltan kesimin bir parçasıdır. Bayıltma sırasında hayvan o an ölmüş olsa bile, burada veteriner denetiminde kontrollü bir ölüm olduğunu, hastalıklardan dolayı kendiliğinden bir ölümün söz konusu olmadığını anlatmalıyız.
3. Ölmüş bir hayvanın dinen yenilmeme nedeninin, o hayvanın hastalıklardan dolayı sağlıklı ve zararlı bir gıda haline gelmiş olabileceği endişesiyle olduğu anlatılmalıdır.
4. Bayıltan uygulandıktan hemen sonra, hayvanın ölmesi için derhal kesildiği ve kanının tahliye edildiği anlatılmalıdır.
5. Kesimin başında veteriner hekimlerin bulunduğunu ve onların sağlıklı ve temiz gıda konusunda eğitilmiş oldukları anlatılmalıdır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Dinadamlarına düşen görevler

- Dinadamları, tabiatın gerçekleri ile vahyi gerçeklerin birbiri ile çatışamayacağını görmeli ve inançla alakası olmayan yanlış gelenekler yüzünden hayvanların acı çekmelerine sebep olmaktan vazgeçmelidirler.
- Dinadamları, bu konudaki içtihadlarını yeniden gözden geçirmeli, konunun uzmanlarına kulak vermeli, hayvanların acısını dindirmelidirler.
- Bayıltmalı kesimleri kabullenmeyen dinadamlarının, kasaplardan, hayvanlara eziyet etmeden onları kesmelerini istedikleri doğrudur. Ancak dinadamları, bu isteklerinin realitede uygulamasının ve takibinin mümkün olmadığını kabullenmek zorundadırlar.
- Bunu sahaya inerek tesbit etmek zorundadırlar. Sahadaki kasapların, saniyelerle yarıştıklarını ve acısız kesimlerin ancak bayıltılarak olabileceği gerçeğini kabullenmek zorundadırlar.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Devlete düşen görevler

- Konunun muhatabı bakanlıklar bu konuda yönetmelikler çıkarmalı ve uygulamaya koymalıdır.
- Hayvanlar acı çekerken, devlet idari otoritelerinin topu dinadamlarına atması, dinadamlarının da, 'biz bu devletin sadece din memurlarıyız, bizim de elimiz, kolumuz bağlı' diyerek topu gerisin geri devlete atmaları hem etik değildir, hem sorumluluktan kaçmaktır. Bunlar, bir masa etrafında bilirkişilerle toplanıp, hayvanlara verdikleri çileye bir son vermelidirler. Devletten bağımsız olan diğer dini kuruluşlarının omuzlarında da aynı vebal koca bir yük olarak durmaktadır.
- Hergün ağlatıla ağlatıla kesilen hayvanların suçlusu, elinde güç olupta, tekolojiye rağmen onu uygulamakta tereddüt eden herkesindir.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Müfessirlerin açıklamaları ile Bilimsel veriler örtüşmektedir

- Buraya kadar görmüş olduk ki, müfessirlerin hepsinin yorumlarında, ölmüş bir hayvanın leş olarak kabul edilmesinin tek sebebinin sağlığa zararlı bir et haline gelmiş olması düşünüldüğündendir. Dolayısıyla islam, bayıltmalı kesimi desteklemektedir.
- Bilimsel açıklamalar, bayıltanlı kesimin hem sağlık açısından hem de hayvan refahı açısından en güzel yöntem olduğunu ortaya koymaktadır.
- ‘Bu çalışmalarda ortaya konulan tesbitler doğrudur fakat, en azından kesimler sırasında, müslümanlar olarak diğer dinlerin uygulamalardan farkımız olsun’ düşüncesinde olanlar, lütfen farklılıkları göstermeyi hayvanlara acı vererek değil, dinin kendi nefsleri üzerindeki emirlerini uygulayarak yapmalıdırlar.

Kesimlerle ilgili bilimsel makaleler

Origins of movements following stunning and during bleeding in cattle

Bayıltma uygulamasına rağmen hayvanların bir takım kıpırdamaları, bayıltma işleminin tam gerçekleşmediği manasına da gelebilir.

Tosun ve siğirlarda kanboşalım oranının yüksekliği, hayvanların kesilmelerinin ardından yaptıkları hareketlerden de etkilenmektedir. Bu hareketlerin, bayıltan ekipmanının siğirlarda yanlış pozisyonlandırılmasından da kaynaklanmış olabileceği açıklığa kavuşturulmalıdır. Ancak şurası da biliniyor ki, kafanın yana doğru hareketleri ve bacakların hareketliliği, tam manasıyla bayıltılmış hayvanlarda da görülmektedir. Baygın hayvanlarda boğazın ve geriye doğru hareketliliğin tesbit edildiği de görülmüştür. Bu, özellikle de hayvanın zeminden yukarı çekildiğinde, hayvanın zincire vurulduğunda veya kesim sırasında meydana gelmektedir. Bunlar da bayıltma işleminin tam manasıyla gerçekleşmediği anlamına gelebilir.

Kesimlerle ilgili bilimsel makaleler

EFFECT OF DELAYED BLEEDING AFTER CAPTIVE BOLT STUNNING ON HEART ACTIVITY AND BLOOD REMOVAL IN BEEF CATTLE¹

R. J. Vimini, R. A. Field, M. L. Riley and T. R. Varnell

University of Wyoming, Laramie 82071

resume. Duration of heart activity after stunning was greater in animals in which bleeding was delayed than in control animals. Weight of blood removed from animals decreased as the time between stunning and bleeding increased. Heart activity ceased 8 to 10 min after stunning in animals decapitated 15 min after stunning. Therefore, the majority of blood was removed without ventricular pumping.

Kalbin atmaya devam etmesi, bayıltmadan sonra 8-10 dakikaya kadar sürebilir.

Kan tahliyesi uzun süren hayvanlarda, kalbin atmaya devam etmesi de o denli daha uzundur. Bayıltma ve akabinde kesimden sonra kanın dışarı tahliyesi süresinde, kalbe geri dönen kanın miktarı git gide azalır. Bayıltıldıktan 15 dakika sonra kafası gövdeden ayrılan hayvanlarda kalp çalışması bayıltma işleminden 8 -10 dakika sonra sona erer. Dolayısıyla, en çok kan tahliyesi, kalbin pompalaması dışındaki etkilerden kaynaklanır. (Vucuttaki basınç ve kesilmiş damardan dışarı tahliye)

Kesimlerle ilgili bilimsel makaleler

© 2006 Universities Federation for Animal Welfare
The Old School, Brewhouse Hill, Wheathampstead,
Hertfordshire AL4 8AN, UK

Animal Welfare 2006, 15: 325-330
ISSN 0962-7286

Comparison of Halal slaughter with captive bolt stunning and neck cutting in cattle: exsanguination and quality parameters

MH Anil^{*†}, T Yesildere[‡], H Aksu[‡], E Matur[‡], JL McKinstry[†], HR Weaver[†], O Erdogan[‡],
S Hughes[†] and C Mason[§]

[†] University of Bristol, Department of Clinical Veterinary Science, Langford, Bristol BS40 7DU, UK

[‡] Chamber of Veterinary Surgeons of Istanbul, Sofyali Sokak, Hamson Apt 26/3, Asmalı Mescit, Tunel, Istanbul, Turkey

[§] Humane Slaughter Association, The Old School, Brewhouse Hill, Wheathampstead, Hertfordshire AL4 8AN, UK

* Contact for correspondence and request for reprints: haluk.anil@bris.ac.uk

Abstract

Some supporters of religious slaughter methods claim that efficiency of bleed-out is adversely affected by stunning. Our previous study carried out in sheep at an abattoir comparing the Muslim method of slaughter without stunning with pre-slaughter stunning using a captive bolt or by electrical methods concluded that bleed-out is not adversely affected by stunning, nor improved by a neck cut without stunning. In this paper, a similar study carried out in cattle is reported. In this study, captive bolt stunning followed by neck cutting was compared with the Muslim slaughter method without stunning. The total blood loss, percentage blood loss expressed as a percentage of live weight and percentage loss of estimated total blood were calculated and compared between each group. In addition, the time periods taken to reach 25, 50, 75 and 90% of total blood loss were also calculated. There was no significant difference between the two stunning groups for any of these blood loss variables. The results, subjected to statistical analyses, also showed

Her iki kesim metodunda da kan tahliyesi aynı miktardadır.

Bu çalışmada hayvanın önce bayıltılarak akabinde kesilmesi ile, bayıltan kullanılmadan yapılan kesim metodu karşılaştırılmaktadır. Aynı zamanda tahliye olan kanın toplam miktarı ve bunun vucuda oranla yüzde miktarı da araştırılmıştır. Burada hayvanın canlı ağırlığı ve daha sonraki ağırlığı ölçülmüş, hem bayıltılarak kesilenlerde hem de bayıltılmaksızın kesilen hayvanlarda karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca kan tahliyesinin zaman olarak da yüzde 25, 50, 75 ve 90'lara hangi zaman dilimleri içerisinde ulaştığı da ölçülmüştür. Sonuç olarak yapılan çalışmada, her iki kesim metodunda da kayda değer bir fark tesbit edilememiştir.

Kesimlerle ilgili bilimsel makaleler

Bayılarak kesimde et kalitesi Carcass and Meat quality Effects

used and efficacy of the cut. However, Anil et al. (2006, 2004) examined exsanguination and compared stunning and slaughter versus Halal slaughter with no stunning in cattle and sheep. No differences were found in both bleed-out rates and total blood loss. Velarde et al. (2003) also previously found a slight increase in blood loss after electrical stunning in lambs, rather than an improvement in bleed out by slaughter without stunning.

Her iki kesim metodunda da kan tahliyesi aynı miktardadır.

Anil et al. hayvanların bayıldıktan sonra kesilmeleri durumunda ve bayılmadan kesilmeleri durumunda tahliye edilen kan miktarını araştırdı. Ne kan tahliyesi sürecinde, ne de kan oranları açısından hiç bir farklılık tesbit edilmedi. Hatta, Velarde et a. yapmış olduğu araştırmalarda, kuzuların elektirik şoku ile bayılmaları durumunda, bayılmadan kesilenlere oranla, kan tahliyesinin daha yüksek düzeyde gerçekleştiğini tesbit etti.

Kesimlerle ilgili bazı idialar

Hannover üniversitesi Raporu

Yayın tarihi 1978 - Deutsche Tierärztliche Wochenschrift 85 41-76

- *Hannover üniversitesi* hayvan refahı açısından hangi kesimlerin daha az acı verdiğini araştırmış ve bu sonuçlar **Deutsche Tierärztliche Wochenschrift (85 41-76)** dergisinde 1978 senesinde yayınlanmıştır. Bilinçli kesimi savunanlar Hannover raporundan bahsederek, hayvanların bayıltanlı kesim sırasında acı çekmiş olabileceklerini ileri sürmektedirler.

- Ben bu raporu, yayınlandığı dergiyi bularak tedarik ettim. Testleri nasıl yaptıklarını inceledim. Testlerde, normal kesimden sonra hayvanların ne kadar süre içerisinde bilinçlerini yitirdiklerini, bayıltmalı kesimlerde ise bayılmış hayvanın acı çekip çekmediğini şu anki teknoloji ile ölçmenin mümkün olmadığını belirtmişler. Doğru. 1970 li yıllarında ne bu işi ölçebilecek teknoloji vardı, ne de hayvan refahı kanunları şimdiki kadar gelişmişti. Bu konuda kapsamlı bir çalışmayı www.dialrel.eu sayfasından bakabilirsiniz.

Kesimlerle ilgili bazı idialar

Hannover üniversitesi Raporu

Yayın tarihi 1978 - Deutsche Tierärztliche Wochenschrift 85 41-76

Burada 2010 yılında en son teknolojilerle yapılmış bir araştırmayı ve bayıltılan hayvanın acı çekmediğini testleri ile takip edebilirsiniz. Hannover üniversitesi teknolojik imkansızlıklarından dolayı, bayıltılmış bir hayvanın acı çekip çekmediğini tesbit edemedi diye, 'bayıltılan hayvan da acı çekiyordur' deme hakkımızın olmadığını bilmeliyiz. Bundan 40 sene evvelki teknolojiye değil, bugünün teknolojisine bakmalıyız.

- Almanya'da daha 1990 senesinde anayasada değişiklik yapılarak, hayvanların eşya olmadığına karar verildi. Hatta anayasanın § 90a BGB 3. cümlesinde, „Eşyalar için geçerli kurallar hayvanlara da uygulanır“ diye yazmaktadır. Bu gün halen bu yazıyorken, Hannover üniversitesinin 40 sene önce yaptığı bir çalışmanın hangi şartlarda yapıldığını unutmamak gerekir.

Kesimlerle ilgili bazı idialar

Harran üniversitesi açıklamaları Ağustos 2017

<https://www.harran.edu.tr/sayfa.aspx?st=haber&sid=358>

Harran Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr Gürbüz Aksoy, yapılan çalışmayla ilgili yaptığı açıklamada, ” Helal kesim yapıldığı zaman hayvanlar eziyet duyuyor deniliyor. Biz bu konuyu aydınlatmak için ekibimle birlikte bilimsel bir çalışma yaptık.

Kesimden önce ve kesimden sonra vücut tarafından üretilen bir hormon olan beta endorfinin 4 misline kadar arttığını tespit ettik. Bu hormon ağrıkesici ve rahatlatıcıdır.

Morfinden 30 kat daha fazla etkilidir. Vücudun bunu üretmesi hayvanlar için çok önemlidir. Hayvan kesimlerinde, kesimden önce ve sonra baktığımızda, kesimden sonra 4 katına kadar arttığını gördük. Hayvanların bu hormon vasıtasıyla sakinleştiğini, rahatladığını belirledik. Helal kesim uygulanan hayvanlarda kesinlikle ağrı olmadığını ve sakinleştiğini tespit ettik” dedi.

DOĞRU ARAŞTIRMA – YANLIŞ YORUM

Çünkü beta endorfin, bir canlı acı çekmeye başladığında bu acının dindirilmesi için üretilir. Yani hayvan acı çekmeye başlamıştır bile. Bu araştırma hayvanın acı çektiğini ortaya koymuştur.

Kesimlerle ilgili bazı idialar

Harran üniversitesi açıklamaları Ağustos 2017

DOĞRU ARAŞTIRMA – YANLIŞ YORUM

Bahsedilen hormon **Endorfin hormonu**. Ve tüm dünyadaki hekimler de biliyorki, bu hormon, canlılar bir acı, bir ağrı çektiklerinde,acıyı dindirmek için vücudun verdiği bir tepki hormonudur. Sadece hayvanda değil, insanda da vardır. Bilhassa doğum sancılarını azaltmada salgılanır. Dolayısıyla, hayvanın kesim sırasında acı çektiğini bu arkadaşlar kendileri ispatlamışlar ama farkında değiller. Nasıl?

Bilinçli kesimde, ortada acı çeken bir hayvan vardır ve vucut endorfin hormonu salgılamaktadır. Kesimden önce bu hormon yavaş yavaş yükselmeye başlıyormuş. **Doğru**. Çünkü sen hayvanı daha kesmeden korkutmaya başlamışsın. Bağlamışsın, zincire vurmuşsun, canlı canlı bacağından asmışsın. Sonra kesim sırasında endrofin salgısı artış gösteriyor demişler. **Doğru demişler**. Çünkü hayvan acının doruğunu yaşıyor. Bunun düzeyi 4 dakika sonra 4 misline çıkıyormuş. **Doğru**. Bu yaralanmalar ve ağrı çekmeler sırasında oluyor. Bunu hepimiz biliyoruz. Zaten kesim sırasında kan hızla tahliye edildiğinde, hayvan 60 saniye sonra bilincini yitiriyor ve acıları dinliyor. Kan tahliyesi çok yavassa, 15 dakikaya kadar bilinç devam edebiliyor.

Biz ne diyoruz? Bırakın 60 saniyeyi, bir saniye acı çekmek bile çok uzun bir süredir.

Bu hormon, yaşamaya devam eden canlıların, içine düştükleri acı durumdan kurtuluş yolları aramaları için, onları bir nebze rahatlatmaktadır.

Kesimlerle ilgili bazı idialar

Dini telkinlerle rahatlayan hayvan videoları

İnternette dolaşan bazı vidolarda, hayvan sırtüstü yatırılıyor, gözleri kulakları ile kapatılıyor ve ona bazı ayetler okunuyor veya telkinlerde bulunuluyor. Hayvan da sakin bir şekilde sırtüstü kıpırdamadan bekliyor. Bunun sebebi hayvanların o konumdan kurtulmaları için yaptıkları içgüdüsel ölü numarasıdır. Youtubeye girip 'ölü numarası yapan hayvanlar' yazdığınızda çok sayıda bu tür videodan görebilirsiniz.

Diğer yandan, kesim sanayinde zamanla yarışılmaktadır. Hiç kimse kesimden önce kalkıp bir hayvanı sakinleştirmek için onun başında dakikalarca telkinde bulunmaz. Hele hele büyükbaş tosunların yanına zaten korkudan yaklaşılmamaktır.

Avrupa'da hayvan haklarına bakış

Et sanayisinin olduğu her yerde hayvan hakları kanunları havada kalır

Benim hayvan refahı çalışmalarımıdaki amacım, öncelikle herkesin kendi ülkesinde hayvan refahi konusunda güzel değişikliklere adım atmalarına önyak olabilmektir. Bunu yaparken elbette ülkeler arası karşılaştırmalar yapıyorum.

Mesela Avrupa.

- Avrupa'da hayvan hakları kanunları daha yenidir. Almanya'da 1990 a kadar hayvanlar eşya sayılmaktaydı. Bu gün bile, BGB 90a 3. cümlesinde 'eşya için geçerli kanunlar hayvanlara da uygulanır' yazmaktadır.
- Avrupa'da dünyaya gelen bir dana, annesinden daha üç günlükken ayrılır ve kafese atılır. Artık ölünceye kadar tutsaktır. İşi sadece süt vermek ve suni doğumlar yapmaktır. Avrupa'luların paragöz insanları, bunu bir işkence olduğunu görmek yerine, 'verimlilik' olarak adlandırırılar.

Avrupa'da hayvan haklarına bakış

Et sanayisinin olduğu her yerde hayvan hakları kanunları havada kalır

- Bir domuz senede 60 kadar yavru bırakır ve tüm ömrü acı bir şekilde kafeste geçer. Yavruları da aynı acı kaderi paylaşırlar.
- Civcivler yumurtadan çıkar çıkmaz tüm erkekleri ayrıştırılır ve co2 gazı ile boğularak katledilirler. Bunun ismi de Avrupa'da verimlilik içindir.
- Yılbaşına hindi yetiştirmek için zavallı hayvanların boğazlarına hortum sokularak midelerine mısır basılır. Tabi olmayan yönden çabucak irileşmelerine çalışılır.
- Kesimhanelerde bir çok olumsuzluklar yaşanmaktadır ve asla film çekmenize mücade edilmez.
- İspanya'da zevk için boğalar mızraklanır, ingiltere'de zevk için tilki avı yarışmaları yapılır. Kanada'da foklar kılıçlarla vurula vurula öldürülürler.

Avrupa'da hayvan haklarına bakış

Et sanayisinin olduğu her yerde hayvan hakları kanunları havada kalır

- Hayvan nakillerinde yine paragöz insanlar çoğukez hayvana ne su, ne yiyecek verirler. Zamanında mola verip hayvanların bakımları ile ilgilenmezler. Hamile hayvanları, yeni doğmuş yavruları kamyonlara yükler ve naklederler. Kendi çıkarları sözkonusu olduğu zaman suç, kabahati başkalarına yüklemekte mahirdirler. Örneğın. Avrupa'nın muhtelif şehirlerinden yüklenen hayvan kamyonları, atıyorum 3 bin km yoldan sonra Türkiye sınır kapısına geldiğinde, hayvanlar perişan bir haldedir. İçlerinde bu yolculuğa dayanamadan ölenler ve yaralananlar vardır. Bu olumsuzluklar, Türkiye sınır kapısında gümrük işlemleri yapılırken bekleme sırasında tesbit edildiğinden, suçlu sanki Türkiye imiş gibi gösterilir.

Avrupa'daki hayvan hakları ihlalleri saymakla bitmez.

Ancak, Avrupa'da da ihlaller var diye, insanlar kendi ülkelerindeki güzelleştirmeleri durdurmamalıdır.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Sonuç olarak

- Bilimsel açıklamalar ile dinin kaynağı arasında bir zıtlık görmüyoruz. Bayıltmalı kesimler endişelere yer vermeden rahatlıkla yapılmalıdır.
- Dini kuruluşlar, teknik gelişmeleri gözardı etmemeli, günümüz koşullarına uygun içtihadlardan kaçınmamalıdır.
- Müşteriyi kapmak için suyun bile helal haram olup olmadığını tartışmaya açan, helal giyecek, helal villa reklamlarıyla karşımıza çıkan sertifika kuruluşlarına teslim olunmamalı, bilhassa hayvan kesimleri hakkında helallik haramlık kararı bu paragözlerin eline bırakılmamalıdır.
- Müslüman olmayan şirketler de bu trene katılmış bulunuyor. Onlar da artık ürünlerinin üzerine helal damgası basarak pastadan paylarını alıyorlar. Böylece sertifika sektörünün sadece müslümanlara kalmadığı bilinmelidir.
- Bakara suresi 185: ‘Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez’ ayetinde verilen öğüt dikkate alınmalı, hem hayvanların durumu, hem de insanların hayatının sertifika şirketlerinin eliyle zorlaştırılmasına mücadele edilmemelidir.

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Bu bilgi tazelemesinden sonra, toplum olarak yanlış yaptığımızın bile farkında olmadığımız acı dolu kesim metodlarından bir an evvel hayvanları kurtarabileceğimize inanıyoruz.

İnşaallah hep beraber bu konuda duyarlı olmaya devam edeceğiz.

Sabırla takip ettiğiniz için teşekkür ederim.

Asalet Sancakdaroğlu . Hayvanrefahı müfettişı

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

BİZİMLE GÖRÜŞÜN

- Hayvanrefahı ile ilgili bilgilendirme görüşmeleri isteyen kurumlar, şirketler, kesimhaneler, okullar ve üniversiteler bize müracaat edebilirler.
- Seminerlerimiz ücretsiz ve gerekli devamlılık durumunda da sertifikalıdır.
- Bu güne kadar bir çok veteriner fakültesinde, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nda ve çok sayıda duyarlı şirket ve kuruluşlarda seminerler verdik.

Seminer içeriği olarak

1. Canlı hayvan nakillerinde dikkat edilmesi gereken noktalar
2. Hayvan indirme bindirme ve dinlenme alanlarında önemli hususlar
3. Kesimhanelerin hayvan refahına uygunluğunun sağlanması
4. Kesimlerin bayıltılarak yapılmasının dinen ve etik olarak önemi

Müracaat için E Mail: asalet@sancakdaroglu.com

İslami olan, hayvanı bayıltarak kesmektir

Künye: Biz kimiz?

- **Bizler**, dünyanın her yerinde hayvanrefahı için **ortaklaşa** çalışmalar yürüten bir çok sivil toplum kuruluşlarından biriyiz. Merkezi bürolarımız bir çok ülkede bulunmaktadır. STK larımızın ortak organizeleri ile, uzman elemanlarımız, veterinerlerimiz ve hayvanrefahı müfettişlerimiz dünyanın her bölgesinde hayvan refahı konusunda bilgilendirme ve iyileştirme çalışmaları yapmaktadır.
- **Maddi giderlerimizi**, sadece ve sadece hayvan refahına duyarlı üyelerimizin aidatlarıyla ve yine hayvan refahına duyarlı bazı şirketlerin bağışlarıyla karşılamaktayız.

Asalet Sancakdaroğlu . Hayvanrefahı müfettişi

<https://www.eyesonanimals.com/>